

Пшъэрыйлъхэр фигъэнэфагъэх

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэу Къумпыл Мурат АР-м һофшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ иминистрэ игуадзэу бэмышэу агъен- фэгъэ Даур Руслан зэлукэгъу дырилагъ үкли һэнэтлакэм епхыгъэу пшъэриль шъхьаңеу ыгъецеклэн фаехэм ягуу фишыгъ.

гъэльэгъукъыхэу щитхэр. Ори, министерствеми шуапашхъээ пшъэрильхэу итыр куулыкъум мы лъэнкъомкэ һофу ышэ- рэр шуагъэ кытэу зэшшошхъ- хыныр үкли цыфхэм һэлпэ- гъюу ящылагъэр икуюу яжкугъэ- гъотынр арых», — кыыуагъ Къумпыл Мурат.

Зэлукэм хэлэжьагъэхэу АР-м и Премьер-министрэ Геннадий Митрофановыимрэ АР-м һофшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ иминистрэу Мырэз Джанбэчрэ кыауагъ Даур Руслан социальнэ лъэнкъомкэ бэшла- гъэу һоф зеришээр, пшъэдэ- кыжъэу ыхырэр кызыгурьорэ һофышэу үкли пөшэ дэгъюу зыкъизэригъэлэгъуагъэр.

Министрэм ипащэ игодза- кэ Лышъхъэм рэзэнэгъэ гү- щицэхэр пигъохыгъэх цыхъэ кызыэрэфишыгъэм пае үкли кыыкигъэтхъыгъ куулыкъум ишъэрильхэр тэрээзэ гэцэ- кэгъэнхэмкэ амалэу үкли шэ- ныгъэу һэлэлхэр зэригъефе- дэштхэм.

Даур Руслан социальнэ лъэнкъом ильес 15 хуугъэу щэла- жээ, ахэм ашыщэу ильеси 10-м — АР-м һофшэнимрэ социаль- нэ хэхъоныгъэмрэкэ и Минис- терствэ. 2020-рэ ильесым ило- ныгъо мазэ кыышыублагъэу джырэ нэс АР-м и Лышъхъэ лъэпкэ проектхэм яхырышын- кэ и Гээорышланэ иотдел ипэшагъ.

Зэдэгүшүэгъур кызээуихы- зэ Лышъхъэм кыхигъещыгъ къэралыгъом ипащэу Владимир Путиным шольтырым ыпа- шъхъэ кыгъэуцурэ һофгъо- хэм язешохынкэ һофшэним- рэ социальнэ хэхъоныгъэмрэ- кэ Министерствэм имэхъанэ

зэрэинир. Социальнэ лъэны- къом федеральнэ пащхэм анаэльшэу зэрэтэтир аш кыыуагъ.

«Федеральнэ Зэлукэм джэ- псальэу кыфишигъэм Уры- саем и Президент къэралыгъом щыпсэухэрэм ящылакэ нахын- шу шыгъэним фэгъэхыгъэ

һофгъохэм анаэ аштыригъэ- тигъ. Ар бэкэл елъытыгъ къэралыгъом фэл-фашлэхэр зэ- рээшүүххээрэм идэгъуугъ. Мыш дэжьым социальнэ фэл- фашлэхэр арых анах агъе- дэхэу үкли мыухумэгъэ цыф- хэм яшлонгононгъэхэр кызы-

Мэлыштэгъум и 28-р — медицинэ һэлпэгъу псынкэ языгъэгъотыхэрэм я Маф

Медицинэ һэлпэгъу псынкэ языгъэгъотырэ һофышэхэр, ветеранхэр лыштэнэгъэ зыфэтшы- хэрэр!

Медицинэ һэлпэгъу псынкэ язытырэ куулыкъум һофышэ и Мафэ фэшт ышууфэгушо!

Шүисэнхъат елхыгъэ мэфэкъир официальнэу хагъэунэфыкъэу заублагъэр гъэрекъ ары. 2020-рэ ильесым Covid-19-м зыкызэригъягъэм кыххэкэу һэлпэгъу псынкэ языгъэгъотырэ куулыкъум һофшэн кызыыхахъом, Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным мэлхэлфэгъум и 28-р медицинэ һэлпэгъу псынкэ языгъэгъотырэ һофшэнхэм яофи- циальнэ мэфэкъэу ыгъэнэфагъ.

Урысые Федерацием и Правительствэ иунашьокъэ тихэгъэгү щихагъэунэ- фыкъирэ мэфэкъхэм медицинэ һэлпэгъу псынкэ языгъэгъотырэ һофышэм и Мафи къаххуагъ.

Илпэгъу псынкэ языгъэгъотырэ враачхэр, фельд-

шерхэу, медсестрахэу, водителхэу гуутыныгъэшхо ахэлтээ лажъэхэрэм, зыгу къодыгъэ цыфхэм һэлпэгъу афхуухэрэм, ягушыгъ фабэкэл сымаджхэм агу кыдээзищахэрэм мы мафэм тызерафэрэзэр къэтэло. Чыплэ кын ифэгъэ цыфхэр шьоры зыщыгугуухэрэр, цыфхэм якъэгъэнэжын шьоры зылэ ильэр.

Ныбджэгъу лъаплэхэр, псауныгъэ пытэрэ щылэл- шурэ шъуилэнэу, шъузыфэгъэзээ һофым джыри гъэхъэшхохэр щышуушынэу шуфтэло!

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэу, Урысые поли- тикэ партиеу «Единэ Россиям» и Адыгэ шьо- лыр къутамэ и Секретарэу Къумпыл Мурат

Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэ иунашъу

Рэзэнэгъэ тхыль фэгъэшьошэгъэним- ехыллагъ

Журналистикэм ылъэныкъокэ гъэхъагъэу илхэм үкли ильесыбэ хуугъэу щитху хэльэу һофшэн зэ- ригъэцакээрэм афэшт рэзэнэгъэ тхыль фэгъэшьош- гъэнэу Адыгэ Республикаэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Республикэ гъэзетэу «Адыгэ ма- къэм» иредакции» зэдээкынхэмкэ иотдел иредакто- рэу Тхъаркъохъо Сафыет Нашъэрдинэ ыпхүум.

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэу

Къумпыл Мурат

къ. Мыекъуапэ,
мэлхэлфэгъум и 27-рэ, 2021-рэ ильес
N 101-рг

Лъэпкъ зэгурыноныгъэм фэлорыштэх

Адыгейм и Лышихъэу Къумпыл Мурат Адыгэ Республика́м иобщественнэ организациеу «Абхазым щы́эгъэ гуфаклохэм я Союз» итхаматэу Къуиже Къэплъан тыгъуаса зэлуклэгъу дыриагъ.

Лъэпкъ зэгурыноныгъэм, патриотическэ пүнчыгъэм, унэгъо клоцым иль хабзэхэм ягъэпйтэн, цыфхэм щы́эгъэ-псэуклэ тэрэз яэнным япхыгъэ юфыгъохэмкэ хэбзэ къулыкъу-хэмрэ общественнэ организациехэм ахэтхэмрэ нахь пытэу зэрээдэлэжэнхэ фаем ахэр тегу-щылаагъэх.

Зэлуклэгъур къыззэуихээ, республикэм и Лышихъэу зэрэхигъеунэфыкыгъэмкэ, Адыгейм ишхъяэтхэм граждан обществэм институтхэм ягукехкэх къадырагъаштэ, Адыгэ Республика́м

игуфаклохэм Абхазым щылаагъэхэм я Союз республикэм исоциальнэ политикэ ипхырыщиын илахьышу хешыхъэ.

«Шъуиорганизации иштуягъэкэ цыфхэмрэ хэбзэ Ишхъяэтхэмрэ язэлхынгъэ нахь пытэ мэхъу. Общественнэ организациехэм ахэтхэм тапекли Ишлэгъу ягъэгъотын, республикэм исхэм яфедэ къеухъумэгъэнэм тегъэпсихъэгъэ юфшэнхэм цыфхэр къахэдгэлэжэнхэ тимурад», — къуиагъ Къумпыл Мурат.

Къуиже Къэплъан организацием юфэу ышэрэм

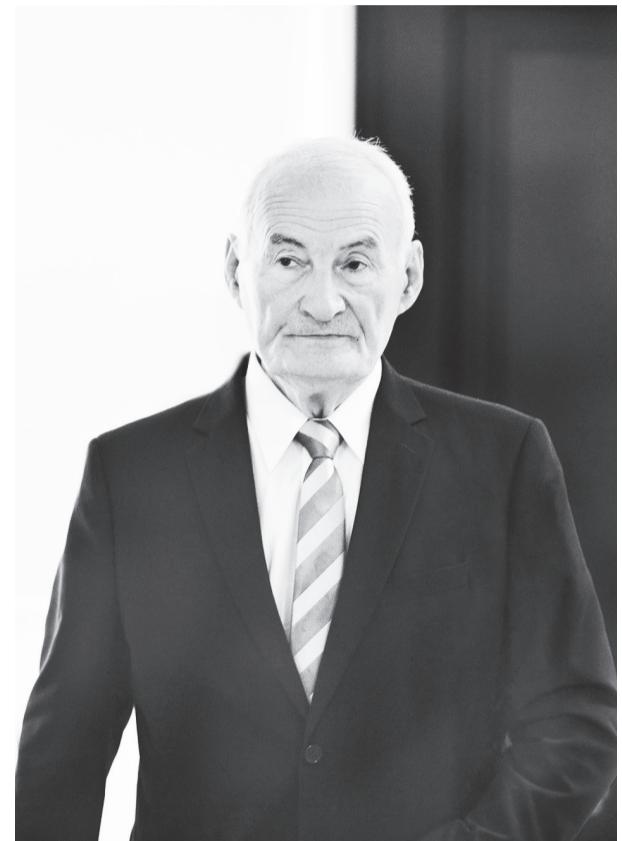
фэгъэхыгъэу республикэм и Лышихъэу къыфиолтагъ. Абхазым щылаагъэ гуфаклохэм я Союз хэтхэр Адыгейм щызэхашэрэ общественнэ юфхъябзэ пистэуми чанэу ахэлажъэх. Ахэм спорт зэнэкъоху-хэр, лыхъужынгъэм иде-сэхэр, зэлуклэгъухэр зэхашх. Джаш фэдэу Союзым ткъош Абхазым ренэу зэлхынгъэ дыри, ахъяз лъэпкъым икъералыгъо мэфэкхэмрэ ишлэж мафхэмрэ афэгъэхыгъэ юфхъябзэхэм язэхшэн хэлажъэх.

Зэхэсэгтын икэух республикэм и Лышихъэу

къызэрэшиуагъэмкэ, Абхазым щылаагъэ гуфаклохэм я Союз хэтхэр Абхазым къонхэмкэ, республикэм мэхъанэ зиэ юфхъябзэхэм язэхшэнкэ Адыгейм ипащхэм тапекли ахэм Ишлэгъу арагъэгъотыщт.

Шыгу къэтэгъэкыжы 1992 — 1993-рэ ильэсхэм Абхазым щылаагъэ хэгъэту заом Адыгейм икыгъэ гуфэкло 200 фэдиз зэрэхэлэжъагъэр, Абхазым ишхъяфитынгъэ ахэм къыззераухъумагъэр. Адыгейм икыгъэ гуфаклохэм ашыщэу нэбгыри 10-р Абхазым щыфхыгъ. Зы нэбгырэм Абхазым и Лыхъужыцэ, нэбгыре 13-мэ Леон иорден, нэбгыре 19-мэ медалэу «За отвагу» зыфилорэр къафагъэшьшошагъ.

**АР-м и Лышихъэу
ипресс-къулыкъу**

Ныдэлъфыбзэм икъэухъумэн пшъэрэиль шъхьацхэм ашыщ

Урысые Федерацием ис цыиф лъэпкъхэм яныдэлъфыбзэ къэухъумэгъэнэм фэгъэхыгъэ семинар-зэхэсэгтии мы мафхэм шэныгъэхэм зыщихагъахъорэ институтын щылаагъ.

Лъэпкъ ны-ты ассоциацием и Координационнэ совет искретарь шхъялаэу, УФ-м просвещениемкэ и Министерствэ иколлегие хэтэу, тарихь шэныгъэхэмкэ кандидатэу Алексей Гусевыр, джаш фэдэу АР-м гъэсэнгъээрэ шэныгъээрэ и Министерствэ, гъэсэнгъээрэ ыльэньюкъоклэ юф ышэрэ специалистхэр, адыгабзэр языгъэхъыре къэлэгъаджхэр юфхъябзэм хэлжъагъ.

Лъэпкъ ны-ты ассоциацием-рэ просвещениемкэ Министерствэмрэ зэхашгъэ проектым къыдыхэлтигъэу мыш фэдэ юфхъябзэхэр Урысыем ишьольыр зэфэшхъяфахъэм ащекло. Ныдэлъфыбзэм изыкъегъэ-иэтыжын, изегъэушъомбгүн арь улчэ шхъялаэу зэхэсэгтии къышалетгъэхэр.

Ныдэлъфыбзэм изэгъэшэнкэ апэрэ гумэкыгъоу къеуцурэр гурит ёджаплэхэм мы пред-

метхэм язэгъэшэнкэ тельтигъэ съыхатхэр нахь маклэ зэрашыгъэхэр ары. Аш dakloу унагъюм ныдэлъфыбзэр зэрэшгъэфедэрэр нахь маклэ мэхъу зэпти.

Урысые Федерацием ишьольырхэм ныдэлъфыбзэр гъэсэнгъээм иучреждениехэм зэрешызэрагъэшэнтэй фэгъэхыгъээ политикэр щылаагъэм пхырышыгъэнэм фэшлэгъэн фаяхэм къатегушиагъ Алексей Гусевыр.

— Ныдэлъфыбзэр къызэтгээнгъэнэм мэхъанешхо ил. Аш фэшлэгъэнкэхэр къэгъотыгъэнхэ фае. Къэлэгъаджэм иоффшэн закъоклэ мыш зи хэвшихъяштэп, ны-тыхэм ялэпилэгъу ахэм ящылагъ. Бэрэ тапэ къефэ урсысызэр зимнындыдэлъфыбзэхэм ар ялэпкъыбзэу къыхаэу. Зыкъ къэралыгъо ушетынын атынымкэ, еджэнхэмкэ нахь Ишлэхъы къафхъюуло, аш dakloу урсысызэр тэхъэх, яныдэлъфыбзэ чанэ. Аш хэкыпэ къыфэддотын фае, — elo Алексей Гусевыр.

Адыгабзэм изэгъэшэнкэ ашыкъ икъэухъумэн къытегушиагъ

шэныгъэхэм зыщихагъэхъорэ республике институтын иоффшэу, филология шэныгъэхэмкэ кандидатэу Шорэ Жаннэ.

— Ныдэлъфыбзэм изэгъэшэнкэ икъэухъумэн зигъо къэсэгъэ юфэу щит. Адыгейм имызакъоу мы гумэкыгъор УФ-м ишьольыр пистэуми ашхъяшыт. Урысыем щыпсэурэ цыиф лъэпкъхэм яныдэлъфыбзэ зэрэчланэрэм даклоу якультурэ алэккээзы. Ар джы къызэтебгэуцон фае. Бэрэ лъэпкъым ыпс. Къыхэгъэшыгъэн фае, адыгабзэм изэгъэшэнкэ республикэм маклэп щашлэрэр. Анахъэу мы аужырэ ильэситүм хэхъоныгъэхэр тиэх. Я 10 — 11-рэ классхэм ащеджэрэ къэлэгъаджэм алаа егъэдэжэн-методическе комплексу «Адыгэ ныдэлъфыбзэр» Федеральне тхылхэм ахэхъагъ, — elo Жаннэ.

Адыгабзэр зэрагъэшэнкэ ишыкъэгъэ амалхэр ныбжыкъэхэм икъу фэдизэу алэккээль. Аш dakloу культурэм, адыгэ шэнхэбзэм якъеухъумэн фэгъэхыгъэ юфхъябзэхэр къэлэцыкъуу ыгыыплэхэм, гурит ёджаплэхэм ренэу ашызэхашх.

Ныдэлъфыбзэм фэгъэхыгъэ упчэ зэфэшхъяфахъэр юфхъябзэм къышалетгъэхэр, бэрэ мыкъодыжынэм фэшлэгъэнхээр атегушиагъ.

ДЕЛЭКЬО Анет.
Сурэтхэр ыашынэ Аслын тирихыгъэх.

ЯЛЫУЗ МЫУХЫЖЬ

Радиацием епхыгъэ тхамыклагохэм кыздахыгъэхэм ядэгээзыжын хэлэжагъэхэм я Мафэ фэгэхыгъэу Гавердовскэ кьоджэ тхиль-еджаплэм зэлуклэу «Чернобыль – катастрофа века» зыфиорэр щыктуагь.

Аш хэлэжагъэх Чернобыль кыщыхъугъэ тхамыклагом сэкъатныгъэ хэзыхыгъэхэм я Урысые общественне организацье «Союз Чернобыль» зыфиорэм итхаматэ игуадзэе Владимир Шарай, гурит еджаплэм N 18-м иапшэрэ классхэм ашеджэхэрээр.

Тхиль-еджаплэм иофышэу Наталья Алексеевам тарихым хэммыкоклэжын лъэужэу кыхэнэгъэ мафэм икъебар клаеклэу клафилотагь.

— Электростанцием ия 4-рэ реактор кыззэм, радиацием зыкэль вещество тонн пчагъэ километрэ мин заулэклэ пэлдэзгъэ чыплэхэм алтынэсигь. Тыкъэзыиуххэрэ дунаим, экономикэм зэраршо аш клафихыгъэ, цыфхэм яшынэгъэ зэрихбокыгъэ, къэралыгъом итарихм хэммыкоклэжын лъэужэу кыхэнэгъэ. Официальнуу кытэрэе пчагъэхэм кыззэрэгъэнафэрэмкэ, ЧАЭС-м кыщыхъугъэ тхамыклагом нэбгырэ миллиони 9 фэдизмэ зэрар арихыгъэ. Адьгейм щыщэу нэбгырэ 800 фэдиз мыш идэгээзыжын хэлэжагъэх.

Нэужым Владимир Шарай гущылэр лъигъэктогтагь. Аш ибиографие, Чернобыль клонуу зэрхэугъэм, радиацием зызэрэщаухумэрэ пкыгъохэм кыззэрэугъоингъэхэр щигъэгъозагъэх.

Нэужым клаелдэжаклохэм упчлэу кытагъэхэм В. Шарай игуапэу ахэм джеупахэр кьаритыжыгъэх.

Чернобыль тхамыклагом фэгэхыгъэ видеофильмэм юфтхабзэм хэлэжагъэхэр еплынхэм амал ялагь.

Клаухым кырагъэблэгъэгъэ хваклэм псауныгъээ пытэ илэу, джыри ильэсийбэрэ щынэу фэлъэуагь.

Тыкъэ. Аварием хэкюдагъэхэм зы таажикрэ афешыгъуагъэх.

ІШЬЫНЭ Сусан.

Анахь дэгъухэм ашыщ хъугъэх

Урысые творческэ зэнэкьюкоу «Мои герои большой войны» зыфиорэм изэфэхыссыжхэр мы мафэхэм Урысыем ипочтэ ышыгъэх.

Адьгэ Республиком щыщ ныбжыкитумэ яофшэнхэр зэхэшаклохэм кыхагъэшыгъэ. «Оригинальный жанр» зыфиорэ лъэнэкьюкомкэ поселкэу Тульскэм дэт театральнэ студиене «Зазеркалье» ивидео зэхэгъэуцагь аэрэ чыплэр кытидихыгъэ. Джааш фэдэу «Рисунок» зыфиорэ лъэнэкьюкомкэ ильэсипш зыныбжь Варвара Толстопятовам исурэтшыгъэ анахь дэгъухэм ашыщ хъугъэх.

Мы ильэсым зэнэкьюкум яофшэн 19175-рэ кырахыллагь. Блэкыгъэ ильэсхэм ялтыгыгъэмэ ар зэхапшэу нахыб. Анахьэу сурэтшынным фэгэхыгъэ лъэнэкьюор ары ныбжыкэхэр зыхэлжагъэхэр.

Мы ильэсым аэрэу Урысыем ишьольырхэр зэкэ аш хэлэжагъэх. Яныдэлтьфыбзэклэ агъэцэклэгъэ яофшэнхери (урысыбзэклэ зэдээзкыжыгъэу) клаэлэцыкуюхэм кырагъэхыгъэх. 2021-рэ ильэсым кыщегъэжагъэу зэнэкьюкум дунэе мэхъанэ илэ хъугъэ. Италием, Израиль, Нидерланды ыки нэмыхк къэралыгъохэм ашыщ ныбжыкэхэм ятврческэ яофшэнхэм зэхэшкэл купым уасэ афишигъэх.

Клаэлэцыкуюхэм сэнаущыгъэу ахэлтыр кыхагъэшын закъор арэп шьэрэль шхьаалэр, ахэм тарихыр ягъашэгъэнэр, ятэжь плашэхэм яшэж агъэльэпэныр, сурэтхэмкэ, видео-техгэхэмкэ, орэдхэмкэ, усэхэмкэ кыралотыкынхэр ары.

Анахь сурэт дэгъуипшэу агъэнэфагъэхэр открыткэ ашыгъэх ыки мэлдэлфэгъум и 25-м юфтхабзэм изэфэхыссыж теклонгыгъэ кыдээзыхыгъэхэм щафагъэшшоагъэх.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Сурэтим итыр: Варвара Толстопятовам исурэтшыгъэ.

Сакурэр кыззэрэрихыгъэм фэгэхыгъагъ

Кьюкыплем щыпсэурэ лъэпкхэм яискусствэклэ Къэралыгъо музейм икъутамэу Мыеекуапэ дэтим мы мафэхэм фестиваль гэшлэгъон щыктуагъ.

«Цветущий сад музея Востока» зыфиорэр мы ильэсым аэрэу зэхажагъ. Сакурэм къэгъагъэ кыззэрэрихыгъэм ар фэгэхыгъагъ. Мигъэ Япониим жы дэдэу ар кызырихыгъ, гъэтхапэм и 26-м ар щыхагъеунэфыкыгъ. Адьгейм гъатхэр зэрэцгүжуагъам къыхэкэу мэлдэлфэгъум ыклем ар тифагь.

Музейм кыззэрэщауагъэмкэ, япон чэрэзэу сакурэр му-

зим ипэшагъэу Кушуу Нэф-сэт 2014-рэ ильэсым ыгъэтэйс-хэгъагъ. Кьюкыплем щыпсэурэ лъэпкхэм яискусствэклэ и Къэралыгъо музей икъутамэ чыиг цыккух даатыгъисхэгъагъ. Нэужым, 2018-рэ ильэсым, АР-м и Къэралыгъо упчлэжэгъоу, аш дэжым республикэм ипэшагъэу, Мыеекуопэ къэралыгъо технологическэ университетим ипрезидентэу Тхаклынэ Ас-

лан игукъэкыкэ джыри чыиг 63-рэ хагъэхьогъагъ. Кьюкыплем щыпсэурэ лъэпкхэм яискусствэклэ и Къэралыгъо музей ильэс 100 зэрэхьурэм ар фэгъэхыгъагъ.

— Чыигхэр тишьольыр дэгъоу щиштагъэх, республикэм щыпсэурэ, хваклэу клаеклохэрэми музейм икъэгэлэгъонхэм ямызакью япон чэрэзхэр ашлэгэшэгъонх. Мыхжо инхэр къэттэнхэр гүхэль тшыгъэ. Аммонит-минерал аэрэе мыхжохэм тибаинигъэ хагъахьо, — кыщауагъ музейм.

Фестивалым къыдыхэлъятаагъэу, культурэмкэ волонтерхэм флешмоб зэхажагъ, музейм щашыгъэ садыр кье-клоолагъэхэм арагъэлэгъу. Урыс музейм ивиртуальнэ зал еклоолагъэх, лъэпкэ зэфэшхяфхэм яржэгүкэхэр нэрылтэйгэу афэхъуагъэх. Аш нэмыхкэу онлайн-лекциихэм къяджагъэх.

Фестивалым кье-клоолагъэхэм альэгъуагъэр зэкэ агу рихыыгъ ыки ашлэгэшэгъонигъ.

ДЕЛЭКЬО Анет.

Яштоигъоныгъэ кыралотыкыншт

2022-рэ ильэсым общественне чыплэу агъэклэжынштхэм якыхэхын фэгэхыгъэ мэкъэтныр мы мафэхэм рагъэжагъ.

Ар жынонгъуаклэм и 30-м нэс клоощт. Нэбгырэ мин 20-м ехъу зидэс исэунгэхэу Мыеекуапэ, Инэм, Яблоновскэм юфтхабзэр ашыклоощт. Зыныбжь ильэс 14-м ехъуагъэу республикэм щыпсэурэ пэчч мэкъэтныр хэлэжээн ылэклоощт. Интернет площадкэу <http://I.gorodsreda.ru> зыфиорэмкэ ахэм яштоигъоныгъэ кыралотыкын амал ял.

(Тикорр.).

Заом ильхан тым кыфагъашошэгъэ орденымрэ медалымрэ яудостовериенихэр ыпхъу кыратыжыщых

Гвардием имладшэ лейтенантэу Брыцу Хъесанбый Хъэлао ыкъом Хэгъэгу зэошхом иорденэу а I-рэ шуашэ зиэмрэ медалэу «За оборону Кавказа» зыфиорэмрэ кыфагъашошэгъагъэх, ау ахэр ежь ыльэгъужынэу хуугъэп. Ильэс 77-рэ тешэжыгъэу зигугуу къэтшыгъэ орденымрэ медалымрэ яудостовериенихэр ащ ыпхъу ратыжыщых.

Хэгъэгу зэошхом ильхан
Брыцу Хъэлао ыкъуилл: Уцу-
жыкъю (07. 04. 1901), Махь-
муд (1910), Хаджыбэчир (12.
05. 1911), Хъесанбый (1916)
фронтим щызэуагъэх.

Я 226-рэ шончэо полким идээклолеу Брыцу Уцужыкъю 1942-рэ ильесим мэкуогъум и 5-м Воронеж дэжь гэрэу щаубутигъ. 1943-рэ ильесим илоныгъо кыщегъэжьагъэу зидэхуугъэр амышиэу күдигъэгээлэх алтытэ, джы кызынэсигъэм ишынэгъэ кырыкыуагъэр ашлээрэл.

Я 9-рэ шончэо Краснодарска дивизиене Кутузовынрэ Жъогъо Плыжыкъимрэ яорденхэр, Быракь плыжыкъир кызыфагъашошагъэм идээклолеу Брыцу Махьмуд 1945-рэ ильесим гъэтхам и 25-м иулагъэхэм алхь кынкыкъяа я 123-рэ ОМСБ-м ыпсэ щыхэгъыгъ, Польшэм щагъэтыллыжыгъ.

Гвардием икапитанэу я 3-рэ гвардейскэ десантнэ Уманьскэ дивизиене Суворовын иорденэу Быракь плыжыкъимрэ кызыфагъашошагъэм ия 8-рэ гвардейскэ десант шончэо полк ибатальон икомандир политики юфхэмкэ игуадзэу Брыцу Хаджыбэчир Хэгъэгу зэошхом иорденэу я II-рэ шуашэ зиэр, Жъогъо Плыжыкъимрэ яорден, медалэу «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941 — 1945 гг.» зыфиорхэрээр кыфагъашошагъэх, 1994-рэ ильесим гъэтхам и 4-м идунаи ыхъожыгъ.

Тэ зэхэфтигъэр Хъесанбый ишынэгъэ кырыкыуагъэр ары.

Брыцу Хъесанбый Хъэлао ыкъом Адыгэ автоном хэхүээрэ Кошхэблэ районым хэхъэрэ куадажэу Хъаклэмзье 1916-рэ ильесим кыышхуугъ, адыгэ льепкын кыыхэгъыгъ. Ишхъэгъусагъэр Тхыгъо Ахъмэд ыпхъуу Сао. 1941-рэ ильесим шэкъогъум и 30-м ахэм пхьюу Дзэгуашэ кыфагъехугъ.

Брыцу Хъесанбый 1941-рэ ильесим бэдзэогъум и 25-м

Краснодар краимкэ Адыгэ автоном хэкум и Кошхэблэ РВК-р къеджи, Дээ Плыжыкъим ашагъ. Хэгъэгу зэошхом ильхан 1942-рэ ильесим Темир-Кавказ фронтын, 1943-рэ ильесим — Кыблэ фронтын ашызэуагъ.

Х. Брыцур зипэцгъэ взводыр кыалэу Гуляйполе шхъафит зышыжыгъэхэм ахэтэгъ. Мыш дэжым лыхуужынгъэ зэрэшызэрихъагъэм фэш Жъогъо Плыжыкъим иорден кыфагъашошагъ. Наградэ къазэрара тыре тхьапэм мырэущтэу итхагь: «1943-рэ ильесим Ионыгъом и 15-м Брыцур зипэцэ взводым хэтхэм кыалэу Гуляйполе 9 щаукыгъ, зы танк, автомашини 2, пыим ишэриопитли щызэхакъутагь. Мы кыалэм дэжь ёнкыгъэ заом иавтоматкэ Брыцум пыим идээклоли З щиукыгъ. Улэгъе хылытэ зэрэтельзи, сихват фэдизрэ зэуаплэр кыбыгынагъэп. Куачаэ имылэжь зэхъур ары нылэп ышыхъэ зыщигъэзжыгъэгъигъээр».

Я 4-рэ Украинскэ фронтын ия 5-рэ гвардейскэ Донской

къээхэй кавалерийскэ корпусын

икомандир 1943-рэ ильесим

чэпэогъум и 4-м ышыгъэ

унашьюу N 013/н-р зытетымкэ я

12-рэ гвардейскэ Донской

къээхэй кавалерийскэ дивизиен

ия 45-рэ полк ПТР-мкэ ивзвод

икомандирэу, гвардием имладшэ

лэйтенантэу Брыцу Хъесанбый Хъэлао ыкъом Хэгъэгу зэошхом иорденэу я I-рэ шуашэ зиэр кыфагъашошагъ.

Кыалэу Гуляйполе шхъафит ашыжж зэхъум улгъэу кытыра

ращахэхэм үүжкээ ащ наху

кыфагъигъэшэгъигъ.

Закавказскэ фронтын ия 1-рэ сануправление хэушхъафыкыгъэ 1944-рэ ильесим гъэтхам и 11-м зэхигъэуцогъэгъэ тхыгъэу N 13724-рэ зытетым зэрэшхэгъэуэнэфыкыгъэмкэ, я 45-рэ гвардейскэ Донской къээхэй кавалерийскэ полким ПТР-мкэ ивзвод икомандирэу гвардием имладшэ лейтенантэу

Ащ итхэр мырэущтэу зэблэхъуухыгъэнхэ фэе: «Брыцу Хъесанбый Хъэлао ыкъор 1916-рэ ильесим Краснодар краимкэ Кошхэблэ районым хэхъэрэ куадажэу Хъаклэмзье кыщыхуугъ. Гвардием имладшэ лейтенант, я 45-рэ гвардейскэ кавалерийскэ полким ивзвод икомандирэу. Улгъэхэм кыалэкэу 1944-рэ ильесим мэзаем и 6-м эвакогоспиталэу N 1458-м ыпсэ щыхэкыгъ. Грузилем ит кыалэу Гори икэхальэ дальхъагъ». Гвардием имладшэ лейтенант, я 45-рэ гвардейскэ кавалерийскэ полким ивзвод икомандирэу. Улгъэхэм кыалэкэу 1944-рэ ильесим мэзаем и 6-м эвакогоспиталэу N 1458-м ыпсэ щыхэкыгъ. Грузилем ит кыалэу Гори икэхальэ дальхъагъ».

Брыцу Хъесанбый ипхъорэльфэу Мэт Бисльян Славик ыкъом ятэж Хэгъэгу зэошхом зэрэхэлжьагъэм

фэгъэхыгъэ къэбархэм якъу-
гъоинкэ юфышо ышлаагъ. Хэгъэгу зэошхом иорденэу я I-рэ шуашэ зиэр Х. Брыцум ратыжыгъэм зэригъэшэйнэм пае Мэт Бисльян «Единэ Россием» ифедеральнэ партийнэ проектэу «Тарихъ шэжъ» зыфиорэм Адыгэ Республикомкэ икоординаторэу, Урысыем и Лыхуу-
жьэу Цэй Эдуард зыфигъэзагъ. 2020-рэ ильесим мэзаем и 5-м ащ Адыгэ Республикомкэ идээ комиссариат зызэрэфигъэзэгъэм иджэуапэу, УФ-м и ФГКУ ЦАМО МО иархив справкэхэу 2020-рэ ильесим мэкуогъум и 11-м кыратыгъэу N 11/128808-р зытетымрэ 2020-рэ ильесим бэдзэогъум и 7-м кыратыгъэу N 3/136412-р зытетымрэ адиштэу Хэгъэгу зэошхом иорденэу я I-рэ шуашэ зиэр Х. Брыцум ратыжыгъэу зими щыгъэунэфыгъэп.

Партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шольтыр кытамэ игэцэлкээло комитет ипащэу Афэшэгъо Рэмэзан 2020-рэ ильесим ишэкогъу зыкытфигъэзагъ, Хэгъэгу зэошхом иорденэу я I-рэ шуашэ зиэр Х. Брыцум кыфагъашошагъэм иудостовериение ятыхыгъэйнэм пае документхэм ягъэхъазырынкэ Ишыгъэту тафхуунэу ар кытэлэгъэу.

Документхэм яугъоин юф датшээ зэхъум нафэ кытфэхъуугъ гвардием имладшэ лейтенантэу Х. Х. Брыцур я 12-рэ гвардейскэ Донской къээхэй кавалерийскэ дивизиене Быракь Плыжыкъир кызыфагъашошагъэм хэтэу Кавказыр кызы

ригъэгъунаагъэр, медалэу «За оборону Кавказа» зыфиорэр кыфагъашошэнэу зэрэштыгъэр, ау а медалыр иахылхэм къазэрарамытжыгъээр.

2020-рэ ильесим шэкъогъум и 10-м фронтовикым ыпхъуу Мэт Дзэгуашэ Хъесанбый ыпхъум ыцэктэ документхэр дгэхъазырхи, УФ-м изуухумэжынмыкэ и Министерствэ кадрэхэмкэ и Гээорышэлпэ шхъаалэ зыфдгъэзагъ, ССР-м икэра-
лыгъо тынхэу Брыцу Хъесанбый ыумыкэжыгъэхэм яудостовериенихэр иахылхэм ятыхыгъэйнэм иофиғыго хэпльэнэу тельзэгъ.

Гээорышэлпэ шхъаалэ 2020-рэ ильесим тыгъэгъазэм и 16-м Мэт Дзэгуашэ мыш фэдэ тхыгъэ кыфигъэхъыгъигъ: «Уятэу Брыцу Хъесанбый Хъэлао ыкъом Хэгъэгу зэошхом иорденэу я I-рэ шуашэ зиэр, медалэу «За оборону Кавказа» зыфиорэр кыфагъашошагъэм яудостовериенихэр ятыхыгъэхэнхэмкэ зыкызэрэфигъэзэгъэ тхылым тыхэлпэгъ. Хэгъэгу зэошхом иорденэу я I-рэ шуашэ зиэр, медалэу «За оборону Кавказа» зыфиорэр кыфагъашошагъэм яудостовериенихэр кыуатыжыщых Урысые Федерацием и Президент къэралыгъо тынхэмкэ и Гээорышэлпэ хабзэу Ѣылэм тетэу ахэр кызытэлэжъэхъажхэхкэ».

Джащ тетэу къэтон тльэхъыгъэт Хэгъэгу зэошхом ильхан кыфагъашошагъэ зичээзүү иорденэу, медалэу арамыжыгъэм ильхъуун гъэхъажэхъэлээ зэрэтуухыгъээр. Гвардием имладшэ лейтенантэу Брыцу Хъесанбый Хъэлао ыкъом Хэгъэгу зэошхом иорденэу я I-рэ шуашэ зиэр, медалэу «За оборону Кавказа» зыфиорэр кыфагъашошагъэм яудостовериенихэр кыуатыжыщых Урысые Федерацием и Президент къэралыгъо тынхэмкэ и Гээорышэлпэ хабзэу Ѣылэм тетэу ахэр кызытэлэжъэхъажхэхкэ».

НЭФЫШЬ Ахъмэд.
Урысыем и Федераль-
нэ хъакулахъ къулыкъу
КъБР-мкэ ирайон инспек-
циеу N 2-м иофиши, къэралыгъо хъакулахъ инспек-
тор шхъаал (Урысыем и
ФНС КъБР-мкэ и МРИ N 2),
Урысые Федерацием икъэралыгъо граждан къулыкъу
иупчэжъэгъо а 1-рэ класс
зиэр.

НЭФЫШЬ Диан.
Къэбэртэе-Бэлькъар къэралыгъо университетэу Х. М. Бэрбэчым ыцээ зыхырэм правэмкэ, экономикэмкэ ыкыли финансэмкэ и инсти-
тут имагистратурэ истудентк.

Сэри Козет Бек сыфэтхэгъагъ

А мафэхэм Тыркуем щеджэштыгээ типщиинэо цэрыгоу Иорданием щыш Ехъулэ Ауни «Москва радиом 1977-рэ ильясын щилэ мазэм и 1-м араб хэгэгүхэм ашыхэхэс тикьошхэм хэкур зэгъэгъотыжыгъэнэм фэгъэхыгъэ упчэу ратыгъэм ипэгъокиэу гугаплэ кызытырэ къетын кышигъигъ» ыуи, лъашэу сиғэгушоогъагъ. Москва радиом тыркубзэклэ къетын зэриэри кыпигъэхъожыгъ.

Елбэтеу Козет Бек сыфэтхагъ. Джэуали кыситыжыгъ. Ау а мафэхэм сэ дээм күлүкүү щыссыштыгъети, тикьоджэ адрескээ кыярагъэхыгъэ тхыгъэр игъом кысцэклэхъагъэ, къетынни седэун слээкъигаагъэп. Арэу щитми, унаасын зыхэлтийр зыими птирихиын ыльэхъирэпшь, зэлжашэрэ тиордыюу Мэфэуд Хайри едэули, къетынныр тыритхажаа кычэхъигъ, кысфекуягъэх тхыгъэхэу чылэм дэт тиунэ рагыллахъэхэри кысцэклэхъажыгъэх. Мыщ кыкылэльыкхэу ахэм нэуасэ шуафесшы:

«Лытэнэгъэ зыфэтшырэ Нэдждэт Хатам!»

Уитхиль кытлыклагъ, тылфэрэз. Джэуалыр кызэрэдгээгүхъагъэр кытфэгъэгъу. Арэущтэу зыкхэхъугъэр уитхиль адагабзэклэ тхыгъагъэ. Аш къеджэшьун цыф дгъотын фэяяа. Уинидэльфыбзэклэ утхэнэр гушуаагъо, аш то хэлэлэп. Ау кытфэгъэгъу, тыркубзээ иеджэн тэрикээ нахь 1978-е. Орирэ уинибджэхъухэмрэ шулькызыкхэлэхъугъэр къетынным шуукъязэрэдэхъум тигуалэу щыгуаазэ тыхыгъу. Джыри зыкъетын дгъехъазырьгъэ. Адагэхэкум нэуасэ шуфэтшынти. Мы къетынныри орыкли уинибджэхъухэмкэ гъэшэгъон хуу-

щтэу тшошы. Тыгъэгъазэм и 11-м «Упчэл-пэгъоки» зыфиорэ тикъетын шуукъышдэлун шулькэхъ. Шуукъ къэтэгъэхъжы: «Упчэл-джэуал» тикъетын, тхъаумэфэ мафэрэ Анкара кызэрэцдэхъирэ. Блыгэми сыхатыр 12-м а къетынным джыри ээ къететэгъэзэжы. Тыгъэгъазэм и 11-м зичэзүү къетынным шуукъедэлунуу тыхыгъшоожэ.

Москва радиом тыркубзэ къетыннымкээ игупч.»

«Лытэнэгъэ зыфэтшырэ Нэдждэт Хатам!»

Уитхиль кытлыклагъ, тылфэрэз. Тыгу етыгъэр теджагъ. Тикъетынхэр дгъэхъазырхэ зыхъукээ уиеплэхъихъэр, уишоигъонигъэхъэр зэрэтльекъэ къидэлтийтэштих. «Упчэл-пэгъоки» зэрэхъэтийхэу тикъетынхэм кавказ лъэлкхэм яшылакэ нэуасэ шуащыфтэшы. Мэкүүгъум и 4-м Осетиен искриствэ, аш даклоу цирк артистэу Дзэрасса Тугановам игъэшлэгьогу щыгуаазэ шуафэтшынти. Мы тикъетын шуукъедэлунуу шуукъетэгъэблагъэ.

Кытфэгъэхъум тикъетын къетыннымкээ игупч. Гум кыгыдхэхъирэ лытэнэгъэхъирэ Москва радиом тыркубзэ къетыннымкээ игупч.»

Хууажъ Фахъри тиредактор шхъалыа кыдэдгэхъыгъе

**«Совет хабзэм
щылаклаклэ
ыгъэпсы зэхъум,
лэхъим мыко-
щымэ мыхъунэу
ашыгъэхэри щы-
гъупшагъэхэп.
Хэкум къэзигъэ-
зэжы зышоигъо-
хэм аш фэдэ фиты-
ныгъэ аритыгъ».»**

«Уамси — клакло» зыфиорэ журнальными къетынныр кызыыхэтиутыгъагъ. Хууажъым «Хэхэс адагхэхэм афэгъэхыгъ» ыуи, хууажъ-шагъэм пэублэ гъешэгъони фишыгъагъ. Урысыер зылоклэ коммунист нэмыкл агу кызышымыкыштыгъэ, коммунизмэр пый шуцлабзэу зыщалты-

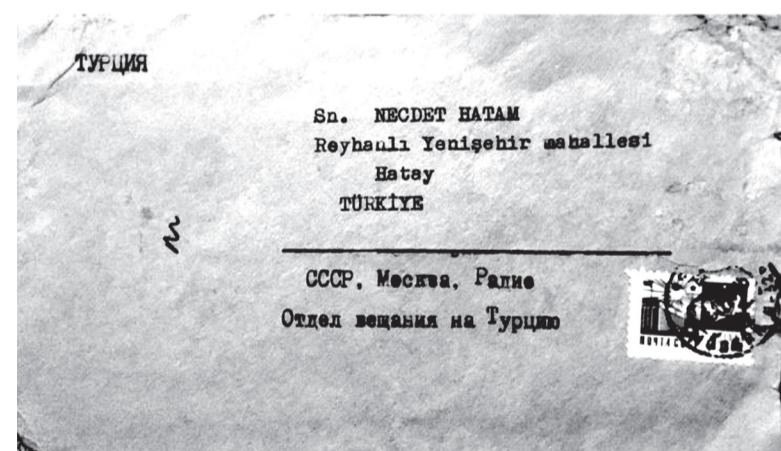
зэрялэр, кіеклэу къэплон хуумэ, нахь кызыэрэзэтнагъэхэр щык-көгэхъэтхы, лъэпкъ чынальэм тизыкелкүжын фаем итегъклэлэхэр кызыыхъэпсых...

Ары титхэклоуу Мэшбэшэ Исхъакъ и «Мыжъошхъал» джыри темиджэхъягъэми, тэри бэ кыдгурлыаагъэр.

Адыкэ Москва радиом къытыжыгъэ пэгъоки джэуалым кыщауаагъэхэми тагъэгушуаагъ, тагъэгушуаагъ, тагъэгушуаагъ.

«Москва радиом тыркубзэ къетыннымкээ игупч.

Упчэл-пэгъоки» къетынныр (12.6.1977 сыхатыр 17.00 — 21.00).

«Тикъетын къедэхъуу, лытэнэгъэ зыфэтшырэ ныбджэгъухэр!»

Пачхылхагъум ильхан Тэмир Кавказ лъэлкхэм ашыщхэм яхэуу къагынэнэу кызыхъэгъягъэр япчи-оркхэм зэрэгэлтийштыгъэхэр, Пачхылхагъум ильхан зихэуу зэрэгэлтийштыгъэхэр агы. Аш кыхъеклыкээ ахэр кошыгъэх.

Кавказ лъэлкхэр лэхъиль хэгъэгүхэм ашытхагъэхэп. Гүшүйлэе пае, мы лэшэгъум илээхэд Тыркуем кошыкыгъагъэх убыххэр клодынагъэх.

Октябрэ революциешом Кавказ лъэлкхэм яхыдэ нэклубгүякээ къафызэуихыгъ. Правительствэм и Совет, 1917-

ре ильясым тыгъэгъазэм и 3-м Урысыемрэ Къокылээмрэ ашыпсэухэрэ быслымэнхэм афэгъэхыгъэ иджэспаль, мэдэрэ лъэлкхэм афэдэу, чэчэнхэми, нэмыкл къушхъячэлэс лъэлкхэм ягугъу кашыгъ. А джэспаль эм мыш фэдэу кышиштыгъ: «Шоо пэриохуу шуумылэу, шууишилаклэ шьор—шьорэу жууцэхъыжын шуульэкишт. Аш шьоры фитыр. Кыжыгурууыонэу тыфай, революцием ипкынъохэм, Урысыем щилсэурэ лъэлкхэм яфитынгъэхэр кызыэрэхъумэрэм фэдэу, шоо шууифитынгъэхэри зэрилэхэлэу кыуухумэштых». Совет хабзэм щылаклаклэ шьор—шьорэу жууцэхъыжын шуульэкишт. Аш шьоры фитыр. Кыжыгурууыонэу тыфай, революцием ипкынъохэм, Урысыем щилсэурэ лъэлкхэм яфитынгъэхэр кызыэрэхъумэрэм фэдэу, шоо шууифитынгъэхэри зэрилэхэлэу кыуухумэштых».

Совет хабзэм щылаклаклэ шьор—шьорэу жууцэхъыжын шуульэкишт. Аш шьоры фитыр. Кыжыгурууыонэу тыфай, революцием ипкынъохэм, Урысыем щилсэурэ лъэлкхэм яфитынгъэхэр кызыэрэхъумэрэм фэдэу, шоо шууифитынгъэхэри зэрилэхэлэу кыуухумэштых».

Кошыгъагъэхэр яфитынгъэхэмкээ адрамэ афэдэхэу Совет хабзэм ицыф хууцэх, аш игъэпсыни ялахьышу хашыхъагъ. СССР-м и Ашыэрэ Совет и президиум унашью шышигъ революциешом ылэхэлэе Урысые Империериэгъэхэр къэралыгъом игражданин хуунхээ зэрэлэхъыщтыр. Мынхэр пэлээ гъэнэфагъэм Советскэ Союзым ипосольствэхэм е иконсульствэхэм зафагъэзэн фэягъэ. Джы аш фэдэ шооийнгъэ зиэхэм Советскэ Союзым е Советскэ Республикеэ яапшээрэ президиумхэм зафагъэзэн альэхъыщтыр.

Кызыэрэхъыгъуаагъэу, лытэнэгъэ зыфэтшырэ радиом къедэхъэрэ ныбджэгъухэр, Советскэ правительствээр Пачхылхагъум ильхан зихэуу зэрэгэлтийштыгъэхэр, Пачхылхагъум ильхан зихэуу зэрэгэлтийштыгъэхэр агы. Аш кыхъеклыкээ ахэр кошыгъэх.

Кавказ лъэлкхэр лэхъиль хэгъэгүхэм ашытхагъэхэп.

Гүшүйлэе пае, мы лэшэгъум илээхэд Тыркуем кошыкыгъагъэх убыххэр клодынагъэх.

Ныбджэгъу лъялэхэр, тиупчэл-пэгъоки къетын ыклем фэкуюгъ. Шууиупчэхэм, къытфэшүхъыщхэм тикъяжэ. Тиадрес шыгуу къэтэгъэхъыжы: Советскэ Союз. Москва радиом тыркубзэ къетыннымкээ игупч».

**МЭШФЭШИУ
Нэдждэт.**

Зигъо къыдэкъыгъу

ЛъЭПКЪ ПУНЫГЪЭМКІЭ ОСЭНЧЪЭ

Ильэс 20 — 30-кэ е нахь чыжъаю узэкіләбэжъмэ, адыгэ унагъо къихъухъагъу, щапуугъу, щалэжыгъу хета зисабыгъом күшъэ орэд къизфамыуагъэр, хырыхъухъехэр зэрамыгъашагъэр, йурыгъупчъехэр ыбзэ ыузэнкіэу къизэрэмгъепчыгъэр, лъЭПКЫМ ИЖБЗЭ дахэ зыумыфагъэр? Шылэпштын аш фэдэ, адыгэ унэгъо гупсэф къитэджагъу. Етлани кочлешу зилэгъэ адигабзэри лъэшигъеба?!

Тиадыгэ фольклор ильэпла-
гъе джырэ мафэхэм къанэсы-
жыгъу. Ымышлэрэ пстэумкэ сабыим е зиххэхъогъум лъЭП-
КЫМ ИЖЕРІЛ творчествэ —
хырыхъухъехэр, къоджэхъ-къо-
джэшххэр, гушыгъежхэр, тхы-
дэхэр, таурыхъхэр, къэбархэр
джеялг фэхъух. Гушылэрэ пкыр-
рэхъе, мэхъанэр гурэло, ахель
ушыйри цыкыл-цыклоу зэхишэ
мэхъу. А зэкл егъэзгъеу щы-
мьтэу, джэгукэ шуашэм ильэу
рагъашэ. Къэлэцыклюр нэмь-
кым къылорэм къедэлукъу есэ,

етлани а зэхихыххэу къыфа-
луатэхэрэ шюгъешлэгъонеу
щытхэмэ, аш фэдэ джэгукэл
фээшчи, ыбзэ хэпшыкъу къе-
тлатэ.

Шылаклэм хэуцорэ къэлэцыклю
къодыемкэ локлэ-шыкълэм, гу-
шыгъекэ тэрэзим мэхъанэ ил,
анахъуар ар джэгукэ шуашэм
хэтэу еогъашлэмэ. Мы зэкл
къыдалыти, къэлэцыклюхэр шэ-
нэныгъэм хэшэгъэнхэмкэ, зэгъэ-
пшэн горэхэр ыкли зэфэхъу-
сажхэр ашлэу есэнхэмкэ тхыль
лэпкэл-лъапкэу гуманитар ушэ-

Мэлъо эзлэл, ау унэм къыхъэр.	Всё ходит и ходит, а в избу не заходит.
Цашхокар үт, ау цасхэрэл.	Зубастын, но некусает.
Мэзым къыхахы, къураклэ ёшмын.	Из лесу приносит, собирает хворостики.
Къопнил, плымый, цифмо афлакъя, лэякъюшху.	Четыре стороны, четыре угла служит людям, трудага.
Тикон цымылулы из. Шыу цымылунишъэ и.	Наша сапотка полна мяса.
	Маленький всадник с сотней глаз.

тынхэмкэ Адыгэ республикэ институтэу Т. Клэрашэм ыцэлэхэмэ, аш фэдэ джэгукэл зэвэрэштийн «Хэт къылон? Хэт къышлэн?» ыкчи «Кто скажет? Кто отгадает?» ылоу бзитлур зэгольэу къыдаагъэкъыгъ. Нэклубгуу 140-рэ мэхъу, дэтхэр Iахь 25-рэхъура темэхэмкэ зэтэутыгъэх. Ахэр зэкл сабыхэм е еджэкло цыклюхэм къяшлэкъыгъ пстэур зэхэфэу ашлэнным тегъэпсихъягъэх. Сурэт цыклюхэм нэклубгю пэпч къытуатэрэм ельтыгъуэу дытешыгъа ягультие къыгъэущищт, ыгъэчаныщт.

Тхылтыкілер ежь авторхэу юф аш дэзышлэгъэхэм ягущыгъекэ къызэуухэх. Зэкл дэтхэр — хырыхъухъехэр, къоджэхъ-къоджэшххэр, ахэмкэ узэрэдэжэгун пълэкъищтийр дэгъоу, темэхэу щылэныгъэр озгъашлэхэу, аш нахь пэблагъэ узышлыхъу — «Унагъор, унэгъо псэушхъэхэмрэ Iанлэхэмрэ», «Транспортыр», «Цыфыр ыкли Iэпкълэпкъхэр», «Щагубзыгъэр», «Пкыгъо зэфэшхъафхэр», «Шыгъынхэр», нэмыхъхэр, гушыгъялъе къэклыр мыш адигабзэкэ ыкчи урысыбзэкэ къыщтыгъэх.

Тхылтым изэхгээуцаклохэр къэлэцыклюхэм къяджэх тхы-

гъэхэм тэрэзэу ядгэнхэу, къыгот сурэтхэри дэгъоу зэпаплъихъанхэу. Джащыгъум, джэуап тэрэзхэр къагъотыщтих. Хырыхъухъехэр бэдэдэ шлэгэу лъэпкым зэрээригъеку гъэхэр, ахэр тыхъэзыуцхъэр дунаир, пкыгъохэр, чылыпсыр, псэушхъехэр, къоллэбзыгъхэр ыкли а зэкл яччегу ит цыфым ехылгээхэу, ятепльэ, янэшанэ, агъэцаклэрэр, хэти сиди зытэгъэпсихъягъэр упчлэкэ къызэрэтигъэр ыкчи а къауагъэм дэгъоу уеджэу, уклэдэукуымэ, ор-орэу джэуапыр къызэрэбгъотыщтийр къыщыуагъ. Мыхэмкэлэдэгээри тхылтым авторхэм къыщтыгъ. Ар кынэп, купитлоу загошти: зыхэм упчлэр къаты, адрэхэм аш иджэуап тэрэзэу хэмийукохуа къыратыжын фае, ауээ къэлэцыклюхэм яшлэхэхъо, абзэ нахь чан мэхъу, гультигүрүшэри игъорыгъо къафэкю. Арыш, Цуекъо Алайрэ Цуекъо Нэфсэтрэ зэдатхыгъэр къэлэ-

Алый Цуекъо, Нэфсэл Цуекъо
Алий Чуяко, Нафсэт Чуяко

ХЭТ КЪЫЛОН?
ХЭТ КЪЫШЛЭН?

КТО СКАЖЕТ?
КТО ОТГАДАЕТ?

Цыклюхэм ясенаущыгъе, ялуп-
кагъэ, абзэ хэзгэхъошт юф-
шагъэхъ.

Тхылтыу «Хэт къылон? Хэт
къышлэн?» зыфиорэр пчагъэм-
кэ бэп, аш ельтыгъеу, къэлэ-
плюхэм, ублэплэ классхэм як-
лэеягъаджэхэм ыкчи ны-тихэу
сабыхэр зилэхэм ар зэрэг-
гэтиймэ, лэшэу къашхъапнэу
сепллы. Мири зиофшагъэхэм
псаянгъе ялэу, тапэки тхыль
дэгүбэ атхынэу, тагъэгушонэу
афэсэло. Тхылтыкэл лъэпмэма-
фыдзынэу сифэлъало.

МАМЫРЫКЬО
Нуриет.

Адыгеир хэлажъэ

Мэлъыльфэгъум и 27-м къыщегъэжъягъу мэкъу-
гъум и 22-м нэс ветеранхэм IэпъIэгъу афхъугъэ-
нным фытегъэпсихъэгъэ урысые Iофтхъабзэу
«Красная гвоздика» зыфиорэр Адыгэим Ѣыклющт.
«Память поколений» зыфиорэр икIЭЩАКЮУ ильэс
къэс ар зэхажэ.

Аш ухэлжээным фэштамыгъу «Красная гвоздика» зы-
фиорэр онлайнэу пшэфын фае. Щэпэлэ тучанхэм, «Урысыем
и Почтэ» икъутамэхэм ар ашыгъотын пълэкъыщт. Джащ фэдэу
волонтерхэм ахъщэ яптыми къуатыщт.

Ашэгъэ тамыгъэ пэпч ветеранхэм IэпъIэгъу афхъугъээным
изы Iахь мэхъу, Iэзэгъу уцхэр афащэфынхэм, медицинэ IэпъIэ-
гъу арагъэгъотын фэлорышэ. Мири тамыгъэ къодьеу Ѣытэп,
ащ къэралыгъор ветеранхэм зэрафэрэзэр къеушыхъаты.

2018-рэ ильэсым къыщегъэжъягъу «Теклонгъэм иволон-
терхэр» зыфиорэр движениер ялэпьIэгъу Iофтхъабзээр зэхажэ.

АБРЭДЖ Сэтэнай.

УДЖЫМКІЭ ЗЭФАШЫЖЫШТ

2021-рэ ильэсым мэлъыльфэгъум и 29-м къашьом и Дунэе мафэ
фэгъэхъыгъе юфхъабзэу «Культурный хоровод» зыфиорэр Адыгэим
ипсэуплэхэм зэклэми ашыклющт. Аш къыдыхэлъытагъу зэхажэшт
концертхэм республикэм Ѣызэлъашлэрэ зыфхэр ахэлжээштих.
«Удж-хъурай» зыфиорэр къашьомкэ мэфэк юфхъабзэр
зэфашыжыщт.

Теххутэмийн районым
инароднэ ансамблэу «Адыги»
зыфиорэм къуаджэу Очэп-
штий дэт культурэм и Унэ
концерт къыщтышт. Лъэпкъ
фольклор-этнографическэ
ансамблэу «Ащэмэзир» къуад-
жэу Фэдэ клошт. Лъэпкъ
творчествэм изаслуженне
купэу «Мынкъуапэ инэфыль-
хэр» зыфиорэм Джэдже
районым дэт культурэм и
Унэ концерт къыщтышт.

АР-м культурэмкэ и
Министерствэ къызэрэщаагъэмкэ, лъэпкъ
проектэу «Культура» зыфиорэм къы-
дыхэлъытагъу гъэцэлжэжъын-

хэр зыышыклюгъе учреждениехэм
къашьом и Мафэ фэгъэхъыгъэ
мэфэк юфхъабзэр ашыз-
хащэштих.

Дзюдо

Спартакиадэй зыфагъэхъазыры

Я Х-рэ Гъэмэфэ Спартакиадэй хэлэжэштхэм якыхэхын фэгъэхыгъэ зэнэкъокъур дзюдомкэ Мыеекъуапэ щыкъуагь.

Адыгэ Республика м щыпсэурэ клалэхэй 2002 – 2004-рэ ильэх схэм къехъугъэхэр алтырэхум щыбэнагъэх.

Яонтэхъугъэхэм ялтытыгъэй алэрэ чыпшэхэр къыдээхыгъэхэм шуащытэгъэхъуазэ. Шыбзыхъу Алый, кг 55-рэ, тренерыр Нэпсэу Бисльян, Юрий Балаян, кг 66-рэ, Григорий Саакян, кг 81-рэ, тренерыр Сергей Шутов, Алалэ Азэмэт, кг 73-рэ, тренерыр Джарымэко Рустам, Ваган Григорян, кг 90-рэ, тренерыр Роман Оробцов, Бэгъ Аспъян, кг 100, тренерыр Беданыкъо Рэмэлан.

Адыгэ буракъым и Мафэ зэнэкъокъур республика м дзю-

домкэ спорт еджаплэу Кобл Якъубэ ўцэ зыхырэм щызэхашагь. Еджаплэм ишащэу, Адыгэ Республика м изаслуженэ тренерэ Бастэ Сэлымэ республика м и Къэралыгъо буракъ лъэпкъхэр зэрэзфишэхэрэр, аш тарихъ гъашэгъон зэрилээр къафиолтагь. Бэнаклохэм Урысыем ия Х-рэ Гъэмэфэ Спартакиадэ гъэхъагъэхэр щашынэу къяджагь.

Жъоныгъуакъэм Къыблэм изэнэкъокъу Ермэлхъабэл щыкъоштим Адыгейм ибэнаклохэм хэлэжэштх, адыгэ буракъир зэлукъэгъум щагъэбэйтэшт. Алэрэ чыпшэхэр къыдээхыгъэхэр Урысыем щыпсэурэ лъэпкъхэм якъеу Спартакиадэ хэлэжэштх.

Гандбол

Футбол

«Зенит» дышъэм пэлагъ

Хэгъегум иапшъэрэ куп хэт футбол клубхэм я 27-рэ ешэгъухэр мэлдэлтэйгүйн и 24 – 25-м яагъэх.

2020 – 2021-рэ ильэс зэнэкъокъур къеухым фэкло. Медальхэр зыхыштхэр, ашпшээрэ купым хагъэкъыштхэр зичэзыу ешэгъухэм къащиинэфэштх.

Зэлукъигъухэр

«Зенит» — «Ротор» — 6:0, «Спартак» — ЦСКА — 1:0, «Ростов» — «Арсенал» — 1:0, «Динамо» — «Химки» — 0:1, «Тамбов» — «Локомотив» — 2:5, «Рубин» — «Краснодар» — 0:1, «Уфа» — «Шъачэ» — 2:3, «Урал» — «Ахмат» — 1:1.

«Шъачэ» 2:0-у зэлукъигъур къыхызэ, 2:2 пчагъэр хуугъэ. «Уфа» иешлакло шапхъэхэр зеукъохэм, я 90+1 такъикъым Нобоа пенальтикэ хагъэм ягъуор дидзагь — 2:3.

«Динамэр» «Химки» зыдешшэм, гъогогуу 2 къелэпчэлэпкъым ягъуор тыригъэфагь, ау хагъэм дидзэн ылъэкъыгъэп. Я 90+1

такъикъым Глушенковым «Динамэм» икъэлапчэ ягъуор дидзагь, пчагъэр — 0:1.

«Спартак» ЦСКА-м 1:0-у тэклиагь. Ларсен ухуумэккуи 2-мэ дахэу аякъэки, я 52-рэ такъикъым къэлапчэ ягъуор дидзагь. «Ростов» пенальтикэ «Арсенал» теклиагь, Полов хагъэм ягъуор дидзагь.

«Краснодар» Казань зыщешшэм, я 17-рэ такъикъым Ионовым ухуумэккуи 2-р ыгъэлэхъуу, къэлапчэ ягъуор дидзагь. Тренер шынбаалу Ганчаренкэм зэрильтиэрэмкэ, «Краснодар» иешлакло хигъэхъоным фэхъазыр.

Чыпшэхэр

1. «Зенит» — 58
2. «Локомотив» — 52
3. «Спартак» — 50
4. «Рубин» — 46
5. «Шъачэ» — 46
6. ЦСКА — 46

7. «Динамо» — 46
8. «Химки» — 41
9. «Ростов» — 40
10. «Краснодар» — 38
11. «Ахмат» — 36
12. «Урал» — 31
13. «Арсенал» — 23
14. «Уфа» — 20
15. «Ротор» — 18
16. «Тамбов» — 13.

Я 28-рэ ешэгъухэр

1.05	«Краснодар» — «Шъачэ»
	ЦСКА — «Уфа»
	«Рубин» — «Динамо»
	«Ротор» — «Ахмат».
2.05	«Зенит» — «Локомотив»
	«Ростов» — «Тамбов»
	«Химки» — «Урал»
3.05	«Арсенал» — «Спартак».

Нэжүүгээр зыгъэхъазырыгъэр
Елтиль Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкъи къыдэзы-
гъэкъыр:
Адыгэ Республика м
льэпкъи Йохэмкэ, Икъыб къэралхэм ашы-
псурэ тильэпкъэ-
гъухэм адьрияэ зэпхы-
ныгъэхэм ыкъи
къебар жуугъэм
иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къаихыр А4-къи
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчъагъэкъи 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлхээ, шрифтыр
12-м нахь цыкъунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъагъэхэр редакцием
зэкъегъэхъорыгъ.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын Йохэмкэ, тел-
радиокъетын-
хэмкэ ыкъи зэль-
хысъи ыамалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпшэхъоры-
шил, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщаухаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъэмкэ
пчагъэр
4314
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 801

Хэутын узцы-
кээтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщаухаутырэр
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъяэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяэр
игуадзэр
Мэшлээко
С. А.

Пшъэдэкъыж
зыхырэ секретарыр
Тхъаркъохъ
А. Н.